

УДК: 343.13(477)

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.5.5>

ЗАТРИМАННЯ ЯК ЗАХІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЛЕЖНОЇ ПРАВОВОЇ ПРОЦЕДУРИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Волобуєв А.Ф.,

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри кримінально-правових дисциплін

Дніпровського державного університету внутрішніх справ

ORCID: 0000-0001-9419-7446

e-mail: vaf26@ukr.net

Волобуєв А.Ф. Затримання як захід забезпечення належної правової процедури у кримінальному процесі.

Досліджено проблемні питання інституту затримання з точки зору забезпечення належної правової процедури під час здійснення кримінального провадження. Метою є визначення сутності затримання особи без ухвали слідчого судді (суду), а також недоліків чинного кримінального процесуального законодавства щодо правового регулювання даного процесуального заходу. Вихідним для цього є тлумачення затримання особи, як примусового процесуального заходу, і формулювання пропозицій щодо удосконалення правового механізму його здійснення. Для цього проаналізовано два види затримання: 1) затримання підозрюваного, обвинуваченого на підставі ухвали слідчого судді, суду з метою приводу (статті 187–191 КПК України); 2) затримання особи без ухвали слідчого судді, суду (статті 207–208 КПК України).

Відзначається, що затримання особи без ухвали слідчого судді, суду є примусовою процесуальною дією, яка здійснюється до внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і початку досудового розслідування. Дане затримання відбувається у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого чинним законодавством про кримінальну відповідальність, що є ознакою кримінального провадження (п. 10 ст. 3 КПК України). Метою такого затримання є припинення кримінального правопорушення і забезпечення притягнення винної особи до кримінальної відповідальності із дотриманням належної правової процедури. Затримання особи на місці вчинення (замаху) кримінального правопорушення без ухвали слідчого судді (суду) розглядається як юридичний факт, що містить приводи і підстави для початку досудового розслідування.

Відзначається, що чинне кримінальне процесуальне законодавство щодо інституту затримання містить низку суперечностей і прогалин, які роблять його незбалансованим і не здатним забезпечити належної (справедливої) правової процедури. Це стосується правового регулювання затримання особи без ухвали слідчого судді або суду, яке містить неточності і суперечності у формулюванні підстав затримання осіб, які вчиняють злочини і кримінальні проступки, строків утримування підозрюваних, заплутаність у формулюванні процесуальних приписів. Для усунення недоліків пропонується, внести в статтю 298-2 КПК України положення в наступній редакції: «Особу, яка вчинила кримінальний проступок, може бути затримано: 1) не більш як на три години з моменту фактичного затримання для складання протоколу; 2) до двадцяти чотирьох годин, якщо особа перебуває у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння та може завдати шкоди собі або оточуючим; 3) до сімдесяти двох годин для встановлення особи, проведення медичного освідчення та з'ясування інших обставин вчинення складного кримінального проступку».

Зроблено висновок, що усунення вказаних недоліків чинного процесуального законодавства забезпечить дотримання прав осіб, що затримуються, і створить чіткі і зрозумілі підстави щодо здійснення належної правової процедури у кримінальному провадженні.

Ключові слова: затримання, підозрюваний, кримінальне провадження, процесуальний примус, належна правова процедура.

Volobuiev A.F. Detention as a measure to ensure due legal procedure in criminal proceedings.

The problematic issues of the institution of detention from the point of view of ensuring due legal procedure during criminal proceedings are investigated. The aim is to determine the essence of the detention of a person without a decision of the investigating judge (court), as well as the shortcomings of the current criminal procedural legislation regarding the legal regulation of this procedural measure. The starting point for this is the interpretation of the detention of a person as a compulsory procedural measure and the formulation of proposals for improving the legal mechanism for its implementation. For this purpose, two types of detention are analyzed: 1) detention of a suspect, accused on the basis of a decision of the investigating judge, court for the purpose of arraignment (Articles 187-191 of the Criminal Procedure Code of Ukraine); 2) detention of a person without a decision of the investigating judge, court (Articles 207-208 of the Criminal Procedure Code of Ukraine).

It is noted that the detention of a person without a decision of an investigating judge or court is a compulsory procedural action that is carried out before entering information about a criminal offense into the Unified Register of Pre-Trial Investigations and the start of a pre-trial investigation. This detention occurs in connection with the commission of an act provided for by the current legislation on criminal liability, which is a sign of criminal proceedings (clause 10 of article 3 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine). The purpose of such detention is to terminate the criminal offense and ensure that the guilty person is brought to criminal liability in compliance with due legal procedure. The detention of a person at the place of commission (attempt) of a criminal offense without a decision of an investigating judge (court) is considered a legal fact that contains the reasons and grounds for the start of a pre-trial investigation.

It is noted that the current criminal procedural legislation on the institution of detention contains a number of contradictions and gaps that make it unbalanced and unable to ensure due (fair) legal procedure. This concerns the legal regulation of the detention of a person without a decision of an investigating judge or court, which contains inaccuracies and contradictions in the formulation of the grounds for the detention of persons who commit crimes and criminal offenses, the terms of detention of suspects, and confusion in the formulation of procedural instructions. To eliminate the shortcomings, it is proposed to introduce a provision in Article 298-2 of the Criminal Procedure Code of Ukraine in the following wording: "A person who has committed a criminal offense may be detained: 1) for no more than three hours from the moment of actual detention for the purpose of drawing up a report; 2) for up to twenty-four hours if the person is in a state of alcoholic, narcotic or other intoxication and may harm himself or others; 3) up to seventy-two hours to establish the identity, conduct a medical examination and clarify other circumstances of the commission of a complex criminal offense.

It is concluded that the elimination of the indicated shortcomings of the current procedural legislation will ensure compliance with the rights of detained persons and create clear and understandable grounds for the implementation of due legal procedure in criminal proceedings.

Key words: detention, suspect, criminal proceedings, procedural coercion, due legal procedure.

Постановка проблеми. Інститут затримання, в основі якого знаходиться правовий примус, є одним із найбільш важливих в сенсі забезпечення належної правової процедури під час здійснення кримінального провадження. В контексті гармонізації українського кримінального процесуального законодавства та його трансформації в бік міжнародних стандартів та практики Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) існує необхідність усвідомлення нових концептуальних положень, закладених в Кримінальному процесуальному кодексі України (далі КПКУ) 2012 року, розробки відповідних понять та їх практичного застосування. Проблемність інституту затримання вже закладена самою необхідністю збалансування, з одного боку, прав людини і громадянина, що порушуються кримінальним діянням певної особи, а з іншого – прав особи, стосовно якої передбачається тимчасове позбавлення волі на певний термін. Забезпечення такого справедливого балансу між вимогами захисту публічного інтересу та конституційних прав особи закладено у формулюванні завдань кримінального провадження (ст. 2 КПКУ), метою яких є створення умов для застосування належної правової процедури. Проте у чинному кримінальному процесуальному законодавстві наразі існують певні прогалини і суперечності, обумовлені досить складним і непослідовним формуванням та удосконаленням цього законодавства. Нерідко новели кримінального процесуального законодавства не повністю відповідають раніше сформульованим приписам, а інколи прямо суперечать попереднім доповненням. Зокрема, це стосується впрова-

дження інституту кримінального проступку та спрощеної форми досудового розслідування (дізнання), які зумовили визначення особливостей відповідних кримінальних проваджень, у тому числі пов'язаних із затриманням особи, яка вчинила кримінальний проступок (ст. 298-2 КПКУ).

Стан дослідження проблеми. Потрібно зазначити, що інституту затримання у кримінальному процесі приділяється досить значна увага з боку науковців-правників (О.В. Андрушко [1], І.В. Гловюк [2], М.В. Гузела [3], Ю.В. Лук'яненко і О.О. Юхно [4], О.В. Маник [5], З.Д. Нагорна [6], М.М. Потоцький [7], В.І. Фаринник [8], Т.Г. Фоміна і В.В. Рогальська [9] та інші). Але раніше проведені дослідження мали місце на різних етапах розвитку кримінального процесуального законодавства і тому не могли враховувати всіх його майбутніх концептуальних змін, або вони торкалися окремих аспектів затримання, у тому числі дискусійних питань. Тим не менше вони створили теоретичне підґрунтя для визначення шляхів удосконалення сучасного інституту затримання у кримінальному процесі.

Мета дослідження полягає у визначенні недоліків чинного кримінального процесуального законодавства щодо затримання як примусового процесуального заходу і формулюванні пропозицій щодо удосконалення окремих правових норм, які забезпечать дотримання належної правової процедури у кримінальному провадженні.

Виклад основного матеріалу. За чинним КПКУ затримання особи розглядається як виключний засіб впливу на особу правопорушника для забезпечення виконання ним своїх процесуальних обов'язків (статті 187–191, 207-208). Така ситуація складається, коли не спрацьовують інші детермінуючі чинники. Сутність затримання особи полягає у тимчасовому обмеженні її свободи пересування і місцезнаходження та спонуканні її до виконання своїх процесуальних обов'язків відповідно до її статусу у кримінальному провадженні. В основу затримання покладено процесуальний примус, застосування якого є державною прерогативою, що може розглядатися як засіб забезпечення належної правової процедури для юридичного гарантування прав учасників кримінального провадження. Таким чином, дія цього примусового механізму повинна розглядатися як засіб забезпечення реалізації правових приписів з дотриманням належної правової процедури. Можна цілком погодитися з Л.Г. Матвєєвою, що належна правова процедура є обмеженням свавілля суб'єкта, поведінку якого вона впорядковує, і у цьому сенсі вона виступає способом забезпечення реалізації принципу невідворотності відповідальності та покарання за вчинене правопорушення [10, с. 55].

З точки зору філософії права примус розглядається, як вплив певного суб'єкта суспільства на іншого суб'єкта з метою спонукання його діяти усупереч власної волі. При цьому головною метою є стимулювання учасників суспільних відносин до належної поведінки, перешкоджання порушення ними прав та охоронюваних законом інтересів інших осіб, або усунення негативних наслідків таких правопорушень. Проблема примусу досліджується й в окремих галузях права. Зазвичай, розгляд змісту примусу обмежується лише таким його видом як державний примус. Але вплив на учасників суспільних відносин можливий не тільки з боку держави, її органів та посадових осіб. У чітко визначених випадках держава може делегувати це право й іншому суб'єкту. Таким чином в залежності від суб'єкта застосування примусових заходів примус може проявлятися у двох видах – державному (публічному) і санкціонованому державою приватному примусі [11, с. 38-39]. Суб'єктом приватного примусу виступає особа, яка не наділена владними повноваженнями, але яка відповідно до закону має право вчиняти певні дії примусового характеру по відношенню до іншого суб'єкта.

Чинним кримінальним процесуальним законодавством передбачається два порядки затримання особи: 1) затримання підозрюваного, обвинуваченого на підставі ухвали слідчого судді, суду з метою приводу (статті 187-191 КПКУ); 2) затримання особи без ухвали слідчого судді, суду (статті 207-208 КПКУ). Ці два види затримання мають як спільні риси, так і суттєві відмінності. Спільним для них є те, що вони є процесуальними засобами примусу і віднесені до заходів забезпечення кримінального провадження, які застосовуються з метою досягнення дієвості цього провадження (ст. 131 КПКУ). Що стосується відмінностей, то їх значно більше - вони відрізняються за метою, підставами, процесуальним порядком застосування та суб'єктами здійснення і тому заслуговують більш детального розгляду.

1. Затримання на підставі ухвали слідчого судді, суду з метою приводу (статті 187-191 КПКУ). Цей порядок затримання особи застосовується у вже відкритому кримінальному провадженні і полягає у короткочасному (до 36 годин) утриманні підозрюваного, обвинуваченого

під вартою. Його метою є забезпечення гарантованості прибуття особи до слідчого судді, суду для прийняття рішення щодо клопотання слідчого (прокурора) про обрання запобіжного заходу. Юридичною підставою такого затримання є саме ухвала слідчого судді, суду про дозвіл на затримання з метою приводу. Такий дозвіл надається, якщо слідчий, прокурор разом із клопотанням про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою подав і клопотання про дозвіл на затримання підозрюваного, обвинуваченого з метою його приводу (ч. 2 ст. 187 КПКУ). Фактичною ж підставою для затримання є неприбуття підозрюваного, обвинуваченого без поважних причин за судовим викликом для розгляду клопотання про обрання запобіжного заходу (ч. 3 ст. 187 КПКУ).

2. Затримання особи без ухвали слідчого судді, суду (статті 207, 208 КПКУ). Особливістю даного виду затримання є те, що дозволяється короткочасно позбавити свободи вільного пересування без ухвали слідчого судді (суду) тільки ту особу, яку застали під час вчинення кримінального правопорушення чи замаху на його вчинення, або безпосередньо після вчинення у тому числі під час безперервного переслідування особи, яка підозрюється у скоєнні кримінального правопорушення. Тобто даний вид затримання є примусовою процесуальною дією, яка здійснюється до внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР і початку досудового розслідування. Таке затримання відбувається у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого чинним законодавством про кримінальну відповідальність, що є ознакою кримінального провадження (п. 10 ч. 1 ст. 3 КПКУ). Його метою є, з одного боку, припинення кримінального правопорушення, а з іншого – забезпечення притягнення винної особи до кримінальної відповідальності та забезпечення виконання нею своїх обов'язків.

Вказаний вид затримання поділяється на законне затримання (ст. 207 КПКУ) і затримання уповноваженою службовою особою (ст. 208 КПКУ). *Законне затримання* (громадське затримання) без ухвали слідчого судді, суду згідно ч. 2 ст. 207 КПКУ дозволяється кожному, щоби припинити кримінальне правопорушення і перешкодити правопорушнику втекти з місця події, чи іншим його спробам уникнути правосуддя. Реалізувати право на громадське затримання може будь-яка людина, яка стала очевидцем кримінального правопорушення. Але можливість такого затримання передбачено тільки у випадках – безпосередньо на місці вчинення кримінального правопорушення, або під час безперервного переслідування, якщо правопорушник намагався втекти з місця події. Є ще одне обмеження - громадське затримання є неможливим щодо осіб, які мають статус суддів і народних депутатів України. Особа, яка здійснила громадське затримання, зобов'язана негайно доставити затриманого до уповноваженої службової особи або негайно повідомити уповноважену службову особу про затримання та місцезнаходження особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення (ч. 3 ст. 207 КПКУ). Може виникнути питання, а чи може особа, яка здійснила громадське затримання, вилучити у затриманого речі, використані як засоби чи знаряддя вчинення кримінального правопорушення, або речі, що зберегли на собі його сліди, адже такого права в ст. 207 КПКУ не передбачено. Відповідь міститься у ч. 1 ст. 168 КПКУ – тимчасово вилучити майно може кожен, хто законно затримав особу в порядку, передбаченому статтями 207, 208 цього Кодексу (зобов'язаний передати уповноваженій службовій особі тимчасово вилучене майно). Видається, що відсутність аналогічного положення у ст. 207 КПКУ є прогалиною, яка підлягає усуненню.

Затримання уповноваженою службовою особою без ухвали слідчого судді, суду є різновидом застосування державного (публічного) примусу у кримінальному провадженні і згідно ст. 208 КПКУ може бути здійснено тільки тією службовою особою, якій законом надано право здійснювати затримання (ч. 6 ст. 191 КПКУ). Такими є службові особи правоохоронних органів, зокрема Національної поліції України та інших [9, с. 373-374]. Законодавець визначив перелік принципових умов, при наявності яких правоохоронець має право здійснити таке затримання правопорушника, а при їх відсутності такого права у нього немає: 1) якщо ця особа підозрюється у вчиненні злочину, за який передбачене покарання у виді позбавлення волі (це означає, що положення ст. 208 КПКУ не можуть застосовуватися не тільки стосовно кримінальних проступків, але й злочинів, за які передбачене основне покарання у вигляді штрафу в розмірі понад 3000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (51 000 гривень); 2) якщо цю особу застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення; 3) якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, у тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин; 4) якщо є обґрунтовані підстави вважати, що можлива вте-

ча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого корупційного злочину, віднесеного законом до підслідності Національного антикорупційного бюро України; 5) якщо є обґрунтовані підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні злочину, передбаченого статтями 255, 255-1, 255-2 Кримінального кодексу України (далі ККУ) (тут йдеться про суб'єктів злочинів, пов'язаних з створенням і функціонуванням злочинної організації, злочинної спільноти).

Про затримання особи обов'язково складається протокол, в якому повинні бути зафіксовані обставини затримання, визначені в ч. 5. ст. 208 КПКУ. Зокрема, це стосується місця, дати і точного часу (години і хвилин), а також конкретних підстав затримання. Потрібно підкреслити, що вказані обставини є ключовими при розгляді у суді скарг щодо незаконного затримання. Згідно ст. 211 КПКУ строк затримання особи без ухвали слідчого судді, суду не може перевищувати 72 годин з моменту затримання. При цьому затримана без ухвали слідчого судді, суду особа не пізніше 60 годин з моменту затримання повинна бути або звільнена, або доставлена до суду для розгляду клопотання про обрання стосовно неї запобіжного заходу. Такий строк визначається для здійснення усіх процесуальних дій, пов'язаних із затриманням, а також для встановлення фактичних даних причетності саме затриманої особи до кримінального правопорушення, за яке передбачене покарання у виді позбавлення волі. Окрім того, не пізніше 24 годин з моменту затримання орган досудового розслідування повинен вручити затриманій особі повідомлення про підозру. У випадку, якщо протягом зазначеного часу особі не буде вручено повідомлення про підозру, то така особа підлягає негайному звільненню (ч. 2 ст. 278 КПКУ).

З точки зору існуючої поліцейської практики реалізації приписів ст. 208 КПКУ до внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР можливі дві типові ситуації: 1) затримання здійснює службова особа поліції, коли вона під час виконання своїх службових обов'язків застає певну людину під час вчинення злочину (є очевидцем); 2) затримання здійснює викликаний на місце події працівник поліції (він не є очевидцем злочину, а діє зі слів очевидців). Уповноважена службова особа зобов'язана доставити затриману особу до найближчого підрозділу органу досудового розслідування, в якому негайно реєструються дата, точний час (година і хвилини) доставлення затриманого та інші відомості, передбачені законодавством (ч. 1 ст. 210 КПКУ).

Потрібно звернути увагу, що затримання підозрюваного уповноваженою службовою особою поряд з функцією припинення злочину виконує, як цілком обґрунтовано зазначає М.М. Потоцький, ще й функцію інформаційного забезпечення початкового етапу досудового розслідування [7, с. 198]. Зокрема, протокол затримання повинен зафіксувати обставини, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні (ч. 5. ст. 208 КПКУ). Таким чином затримання в порядку ст. 208 КПКУ хоча і розглядається лише як захід забезпечення кримінального провадження, то не можна не визнати його способом отримання доказів. Звичайно, фактичні дані щодо вчиненого злочину, зафіксовані у протоколі затримання, потребують перевірки шляхом проведення відповідних слідчих (розшукових) дій.

Не можна оминути й питання щодо особливостей затримання уповноваженою службовою особою без ухвали слідчого судді, суду особи, яка вчинила кримінальний проступок, що визначені у ст. 298-2 КПКУ. У вказаній нормі міститься посилання на підстави затримання особи, передбачені пунктами 1 і 2 ч. 1 ст. 208 КПКУ, та за умови, що ця особа: 1) відмовляється виконувати законну вимогу уповноваженої службової особи щодо припинення кримінального проступку або чинить опір; 2) намагається залишити місце вчинення кримінального проступку; 3) під час безпосереднього переслідування після вчинення кримінального проступку не виконує законних вимог уповноваженої службової особи; 4) перебуває у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння та може завдати шкоди собі або оточуючим. Але дане положення містить явну суперечність, адже в ч. 1 ст. 208 КПКУ зафіксовано, що вона стосується тільки затримання підозрюваного у вчиненні злочину, за який передбачене покарання у виді позбавлення волі. Викликає подив й заплутаність у визначенні строків затримання. Так, в першому абзаці ч. 2 ст. 298-2 КПКУ зазначається, що затримання особи, яка вчинила кримінальний проступок, здійснюється не більш як на три години з моменту фактичного затримання. Водночас в ч. 4 ст. 298-2 КПКУ зазначається, що особу, яка вчинила кримінальний проступок, може бути затримано до сімдесяти двох годин - за умов, передбачених пунктами 1-3 частини першої цієї статті, та з дотриманням вимог статті 211 КПКУ, але без вказівки, чим це може бути викликано. Таке суперечливе правове врегулювання застосування

даного примусового заходу заплутує правову процедуру, збиває з пантелику правоохоронців і скоріш за все обумовить чисельні порушення конституційних прав затримуваних осіб і подання чисельних скарг не тільки до українських судів, але й до ЄСПЛ [12].

Для впорядкування строків затримання особи, яка вчинила кримінальний проступок, пропонується включити в ст. 298-2 КПКУ положення в наступній редакції: «Особу, яка вчинила кримінальний проступок, може бути затримано:

- 1) не більше, як на три години з моменту фактичного затримання для складання протоколу;
- 2) до двадцяти чотирьох годин, якщо особа перебуває у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння та може завдати шкоди собі або оточуючим;
- 3) до сімдесяти двох годин для встановлення особи, проведення медичного освідчування та з'ясування обставин вчинення складного кримінального проступку.

Про затримання підозрюваного у вчиненні кримінального проступку до сімдесяти двох годин письмово повідомляється прокурор протягом двадцяти чотирьох годин з моменту фактичного затримання».

Видається, що подовження строку затримання за кримінальний проступок до 72 годин є обґрунтованим у випадках складного механізму вчиненого кримінального правопорушення, наприклад, кримінального проступку, передбаченого ч. 1 ст. 309 ККУ, та необхідності його відмежування від адміністративного правопорушення [13, с. 75].

Висновки. Підсумовуючи викладене, зазначимо, що чинне кримінальне процесуальне законодавство щодо інституту затримання, в основі якого знаходиться правовий примус, є незбалансованим і не здатним забезпечити належної (справедливої) правової процедури. Причиною цього є низка суперечностей і прогалин, які стосуються, перш за все, правового регулювання затримання особи без ухвали слідчого судді або суду, яке здійснюється до внесення відомостей до ЄРДР і початку досудового розслідування. Неточність у формулюванні підстав затримання осіб, які вчиняють злочини і кримінальні проступки, строків утримування підозрюваних, заплутаність формулювань процесуальних приписів породжує чисельні порушення прав затримуваних осіб.

Не підлягає сумніву невідкладна необхідність усунення таких недоліків чинного процесуального законодавства. Але стаття не претендує на всеосяжність дослідження всієї проблематики інституту затримання у кримінальному процесі, а є запрошенням до подальшого дослідження цього правового інституту. Як видається, одним із таких напрямків є визначення різних функцій кримінального процесуального затримання та їх збалансування у світлі європейських стандартів належної правової процедури. Окремого дослідження потребують такі питання щодо затримання під час введення особливого режиму кримінального провадження в умовах воєнного стану.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Андрушко Олександр. Примус у кримінальному процесі: питання денотації і конотації. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 4. С. 215–220.
2. Гловюк І.В. Законне затримання та затримання уповноваженою службовою особою: питання теорії та практики. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2014. Т. 14. С. 299–311.
3. Гузела Михайло. Проблема затримання як заходу кримінального процесуального примусу: забезпечення прав затриманого в світлі ст. 5 конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики європейського суду з прав людини. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Юридичні науки». 2020. № 4(28), С. 238–245. DOI: <http://doi.org/10.23939/law2020.28.238>. URL: <https://science.lpnu.ua/uk/law/vsi-vypusky/volume-7-number-428-2020/problema-zatrymannya-yak-zahodu-kryminalnogo-procesualnogo> (дата звернення 26.11.2024).
4. Лук'яненко Ю.В., Юхно О.О. Затримання особи як захід забезпечення кримінального провадження: монографія / за загальною редакцією доктора юридичних наук, професора О.О. Юхна. Харків: Панов, 2016. 264 с.
5. Маник О.В. Процесуальний порядок затримання особи без ухвали слідчого судді: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09/ Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2023. 240 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8c08d5bc-2f06-4475-8f7c-1467700435fd/content> (дата звернення 06.12.2024).

6. Нагорна З.Д. Проблеми інституту затримання в кримінальному процесі. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. Спецвипуск, 2019. С. 137–140. URL: <http://apnl.dnu.in.ua/2019/38.pdf> (дата звернення 26.11.2024).
7. Потоцький М.М. Функціональне призначення кримінального процесуального затримання. *Правовий часопис Донбасу*. 2020. № 2 (71). С. 197–203.
8. Фаринник В.І. Заходи забезпечення кримінального провадження у новому кримінальному процесуальному законодавстві: сутність та класифікація. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 1. С. 133–142.
9. Фоміна Т.Г., Рогальська В.В. Затримання особи в умовах воєнного стану: підстави та уповноважені службові особи на здійснення. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 4. С. 371–376.
10. Матвеева Л.Г. Належна правова процедура та правові стандарти Європейського суду з прав людини. *Вісник пенітенціарної асоціації України*. 2020. № 4(14). С. 54–64. DOI: 10.34015/2523-4552.2020.4.05. URL: <https://visnykpau.com/index.php/journal/article/view/451/347> (дата звернення 26.11.2024).
11. Харитонов Є.О. Концепт «правове забезпечення» в контексті правової адаптації до умов внутрішнього ринку Європейського союзу. *Наукові праці НУ ОЮА*. 2015. С. 35–43. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f6058817-17bc-449e-a406-f70e8b8ef93b/content> (дата звернення: 15.05.2024).
12. Винокуров О.В. Оскарження незаконного затримання: проблеми теорії та практики. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 2. С. 19–23.
13. Волобуєв А.Ф. Розслідування кримінальних проступків: проблемні питання. *Правовий часопис Донбасу*. № 4 (81), 2022. Ч. 2. С. 72–76.